

ISSN 2414-0562 (Print)

ISSN 2617-2224 (Online)

DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-1\(21\)](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-1(21))

NGO "UKRAINIAN ASSEMBLY
OF DOCTORS OF SCIENCE
IN PUBLIC ADMINISTRATION"

INTERREGIONAL ACADEMY
OF PERSONNEL MANAGEMENT

PUBLIC MANAGEMENT ПУБЛІЧНЕ УРЯДУВАННЯ

№ 1 (21) — January 2020

*Collection is trained in scientific partnership
with the Ukrainian Technological Academy*

Українська
Технологічна Академія

IIAS
International Institute
of Administrative Sciences

NISPAcee
THE NETWORK OF INSTITUTES AND
SCHOOLS OF PUBLIC ADMINISTRATION
IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE

Kyiv
2020

Редакція

Головний редактор
Романенко Євген Олександрович,
доктор наук з державного управління,
професор, академік Української Технологічної
Академії, Міжнародної Кадрової Академії
та Академії наук публічного управління,
заслужений юрист України
Заступник головного редактора
Жукова Ірина Віталіївна,
кандидат наук з державного управління, доцент

Публічне урядування
Свідоцтво KB 21596-11496 P

Видається з листопада 2015 року
Періодичність: 1 раз на квартал + 1 на рік
Друкується за рішенням Вченої ради
Міжрегіональної Академії управління персоналом
(Протокол № 5 від 29.05.2019)

Видання є таким, що реферується в міжнародних
та вітчизняних наукометричних базах:
Index Copernicus, РИНЦ, ResearchBib, CiteFactor,
Turkish Education Index, Eurasian Scientific Journal
Index, Polish Scholarly Bibliography, Electronic
Journals Library, КиберЛенинка, Scientific Indexing
Services, Cosmos Impact Factor, Google Scholar,
“Україніка наукова”, “Джерело”.

Збірник “Публічне урядування” внесено
до Списку друкованих періодичних видань,
що включаються до Переліку наукових фахових
видань України, яким присвоєно категорію “Б”.
(Наказ Міністерства освіти і науки
України від 07.11.2018 № 1218)

Відповідальність за зміст, достовірність фактів,
цитат, цифр несуть автори матеріалів. Редакція
залишає за собою право на незначне редагування
і скорочення (зі збереженням авторського стилю та
головних висновків). Редакція не завжди поділяє
думки авторів та не несе відповідальність за надану
ними інформацію. Матеріали подано
в авторській редакції.

Передрук – тільки з дозволу редакції.

Адреса редакційної колегії: Андріївський узвіз,
буд. 11, оф. 68, м. Київ, Україна, 04070
E-mail: Assembly2015@ukr.net
www.vadnd.org.ua

Адреса видавництва:
ПрАТ “ВНЗ “МАУП”
вул. Фрометівська, 2,
Київ, Україна, 03039

Українська
Технологічна Академія

IIAS
International Institute
of Administrative Sciences

THE NETWORK OF INSTITUTES AND
SCHOOLS OF PUBLIC ADMINISTRATION
IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE

Editorial

Editorial in Chief
Yevgen Oleksandrovych Romanenko,
Doctor of sciences in Public Administration, Professor,
Academician of the Ukrainian Technological Academy,
International Personnel Academy and Academy
of Sciences of Public Administration, Honored Lawyer
of Ukraine
Deputy Editor
Iryna Vitaliivna Zhukova,
PhD in Public Administration, assistant professor

Public management
Certificate KB 21596-11496 P

Published from november 2015
Pereodisity: 4 times on a year + one
Published by the decision of Academic council of
Interregional Academy of Personnel Management
(Protocol № 5 from May 29, 2019)

Collection is included to the international and
domestic scientometrics databases Index Copernicus
International, ResearchBib, CiteFactor, Turkish Edu-
cation Index, Eurasian Scientific Journal Index, Polish
Scholarly Bibliography, Electronic Journals Library,
РИНЦ, КиберЛенинка, Scientific Indexing Services,
Google Scholar, Cosmos Impact Factor, “Україніка
наукова”, “Джерело”.

The collection “Public management”
is included in the List of printed periodicals, which are
included in the List of scientific professional editions
of Ukraine, which have been assigned the category “B”.
(Ministry of Education and Science
of Ukraine dated November 7, 2018, № 1218)

The authors are responsible for the content,
accuracy of the facts, quotes, numbers. The editors
reserves the right for a little change and reduction
(with preservation of the author's style and main
conclusions). Editors can not share the world
views of the authors and are not responsible for the
information provided. Materials filed
in the author's edition.

Reprinting – with the editorial's permission strictly.

Address of the editorial board: 11, Andriyivskyy
Descent, office 68, Kyiv, Ukraine, 04070
E-mail: Assembly2015@ukr.net
www.vadnd.org.ua

Address of the editorial:
Private Joint-Stock Company Interregional
Academy of Personnel Management
Str. Frometivska, 2, Kyiv, Ukraine, 03039

Головний редактор — Романенко Євген Олександрович, Проректор Міжрегіональної Академії управління персоналом, доктор наук з державного управління, професор, академік Української Технологічної Академії, Міжнародної Кадрової Академії та Академії наук публічного управління, заслужений юрист України.

Заступник головного редактора — Жукова Ірина Віталіївна, кандидат наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри професійної освіти та управління навчальним закладом Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Редакційна колегія

1. Акімова Людмила Миколаївна — доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, доцент, Заслужений працівник освіти України, професор кафедри фінансів та економіки природокористування Національного університету водного господарства та природокористування.

2. Андрущенко Тетяна Вікторівна — доктор політичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України.

3. Афонін Едуард Андрійович — доктор соціологічних наук, професор, академік Української технологічної академії, заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри публічної політики та політичної аналітики Національної академії державного управління при Президентіві України.

4. Балашов Анатолій Миколайович — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, президент Всеукраїнської академії наук публічного управління.

5. Бова Тетяна В'ячеславівна — доктор наук з державного управління, доцент, Херсонський національний технічний університет, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування.

6. Бодров Володимир Григорович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління національним господарством та економічної політики Національної академії державного управління при Президентіві України.

7. Бульба Володимир Григорович — доктор наук з державного управління, професор, декан факультету підготовки магістрів державного управління Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України.

8. Бутирська Тетяна Олександрівна — доктор наук з державного управління, доцент,

професор кафедри державного управління та місцевого самоврядування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

9. Валевський Олексій Леонідович — доктор наук з державного управління, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Національного інституту стратегічних досліджень.

10. Ващенко Костянтин Олександрович — доктор політичних наук, Голова Національного агентства України з питань державної служби, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, заслужений економіст України.

11. Вендт Ян Анджей — доктор хабілітований наук про Землю у сфері географії, професор, заступник директора з питань науки та розвитку Інституту океанографії та географії Гданського університету (Польща).

12. Гаєвська Лариса Анатоліївна — доктор наук з державного управління, доцент, заступник начальника управління з навчальної роботи — начальник відділу менеджменту знань Національної академії державного управління при Президентіві України, професор кафедри управління освітою.

13. Гвожджевіч Сильвія — кандидат наук, кафедра адміністрації та національної безпеки Державної професійної вищої школи ім. Якуба з Парадижа в Гожуві-Великопольському (Гожув-Великопольський, Польща).

14. Гечбайя Бадри Нодарович — доктор економічних наук, асоційований професор, Батумський державний університет ім. Шота Руставелі, факультет економіки і бізнесу. Керуючий департаментом управління бізнесом (Грузія).

15. Гурковський Володимир Ігорович — доктор наук з державного управління, перший заступник директора ВГО “Центр дослідження проблем публічного управління”.

16. Дачій Надія Василівна — доктор наук з державного управління, доцент, завідувач

кафедри менеджменту і маркетингу Київського національного лінгвістичного університету.

17. Девадзе Анзор Хемидович — кандидат економічних наук, доктор економіки, професор, Батумський державний університет ім. Шота Руставелі, факультет туризму (Грузія).

18. Денисюк Світлана Георгіївна — доктор політичних наук, професор кафедри суспільно-політичних наук Вінницького національного технічного університету.

19. Довгань Валерій Іванович — доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри державного управління та місцевого самоврядування Хмельницького університету управління та права.

20. Драган Іван Олександрович — доктор наук з державного управління, старший науковий співробітник, професор кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування Житомирського державного технологічного університету.

21. Драгомирецька Наталія Михайлівна — доктор наук з державного управління, професор кафедри філософських та соціально-політичних наук Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

22. Жулева Гергана — Доктор PhD, виконавчий директор болгарської урядової “Програми доступу до інформації” (Болгарія).

23. Іваницька Ольга Михайлівна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри теорії та практики управління Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського”.

24. Ірвін Студін — Доктор PhD, професор Школи державної політики та управління Університету Торонто, Президент Інституту питань XXI століття, головний редактор і видавець журналу Global Brief (Канада).

25. Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом.

26. Карташов Євген Григорович — доктор наук з державного управління, завідувач кафедри управління проектами та загально-

фахових дисциплін, Інститут менеджменту та психології Національної академії педагогічних наук України.

27. Кіслов Денис Васильович — доктор наук з державного управління, доцент, член-кореспондент Української Академії Наук, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом.

28. Козаков Володимир Миколайович — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державної політики та суспільного розвитку Національної академії державного управління при Президентові України.

29. Корнієвський Олександр Анатолійович — доктор політичних наук, професор, головний науковий співробітник Національного інституту стратегічних досліджень.

30. Кринична Ірина Петрівна — доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри державного управління та місцевого самоврядування Дніпропетровського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

31. Крюков Олексій Ігорович — доктор наук з державного управління, професор кафедри політології та філософії Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

32. Литвин Юрій Олексійович — доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державного управління та місцевого самоврядування Академії муніципального управління.

33. Лопушинський Іван Петрович — доктор наук з державного управління, професор, Херсонський національний технічний університет, завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування.

34. Мамічев Олексій Юрійович — доктор політичних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та історії російського та зарубіжного права Владивостоцького державного університету економіки і сервісу (Росія).

35. Миколайчук Микола Миколайович — доктор наук з державного управління, професор, Одеський регіональний інститут державного управління Національної акаде-

мії державного управління при Президентові України, професор кафедри економічної та фінансової політики.

36. Мікеладзе Едуард Важаєвич — кандидат економічних наук, професор, Хічарський навчальний університет ім. святої Тбел Абусерідзе, факультет економіки та бізнесу (Грузія).

37. Мішель Маффесолі — професор університету ім. Рене Декарта/Сорбонна — Париж V (Париж, Французька республіка).

38. Молодцов Олександр Володимирович — доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри державного управління та місцевого самоврядування Івано-Франківського національного технічного університету нафти та газу.

39. Могренко Тимофій Валентинович — професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, доктор філософських наук, професор, Академік Національної академії педагогічних наук України.

40. Наумкіна Світлана Михайлівна — доктор політичних наук, професор Державного закладу “Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського” (м. Одеса).

41. Непомнящий Олександр Михайлович — доктор наук з державного управління, професор, академік Академії будівництва України, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, заслужений будівельник України.

42. Новак-Каляєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

43. Новаченко Тетяна Василівна — доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри парламентаризму та політичного менеджменту Національної академії державного управління при Президентові України.

44. Олуйко Віталій Миколайович — доктор наук з державного управління, професор, голова Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України.

45. Пархоменко-Куцевіл Оксана Ігорівна — доктор наук з державного управління, завідувач кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом.

46. Пивоваров Костянтин Володимирович — доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом.

47. Пірен Марія Іванівна — доктор соціологічних наук, професор, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, завідувач кафедри.

48. Плющ Руслан Миколайович — доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету.

49. Половцев Олег Валентинович — доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету.

50. Радченко Олександр Віталійович — доктор наук з державного управління, професор, професор Університету Яна Длугоша в Ченстохові (Польща).

51. Ромат Євгеній Вікторович — доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри маркетингу та реклами Київського національного торговельно-економічного університету.

52. Руденко Ольга Мстиславівна — доктор наук з державного управління, доцент, директор Науково-дослідного інституту публічного адміністрування та менеджменту Чернігівського національного технологічного університету.

53. Ручка Анатолій Олександрович — доктор соціологічних наук, професор, Інститут соціології НАН України, головний науковий співробітник.

54. Саханенко Сергій Єгорович — доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Одеського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентові України.

55. Сіцинська Майя Володимирівна — доктор наук з державного управління, професор кафедри філософії та політології На-

ціонального університету державної податкової служби України.

56. Слінько Олександр Анатолійович — доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології та політичного управління Воронежської філії Російської академії народного господарства та державної служби при Президентові Російської Федерації (Росія).

57. Соболева Наталя Іванівна — доктор соціологічних наук, старший науковий співробітник, Інститут соціології НАН України, провідний науковий співробітник.

58. Сурай Інна Геннадіївна — доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри публічного управління та публічної служби Національної академії державного управління при Президентові України.

59. Суший Олена Володимирівна — доктор наук з державного управління, доцент, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, завідувач лабораторії.

60. Тадеуш Троціковскі — доктор наук про управління, професор, член-кореспондент Регіональної Академії Менеджменту, Голова Правління Регіонального Центру Європейської Інтеграції (Польща).

61. Усаченко Лариса Михайлівна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, Заслужений діяч науки і техніки України.

62. Халецька Аліна Анатоліївна — доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри менеджменту орга-

нізацій та зовнішньоекономічної діяльності Волинського інституту економіки та менеджменту.

63. Філіпенко Тетяна В'ячеславівна — доктор наук з державного управління, професор Міжрегіональної Академії управління персоналом.

64. Жукова Ірина Віталіївна — кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом.

65. Червякова Ольга Володимирівна — доктор наук з державного управління.

66. Чернишов Юрій Георгійович — доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри Алтайського державного університету, директор Алтайської школи політичних досліджень (Росія).

67. Шайгородський Юрій Жанович — доктор політичних наук, доцент, головний науковий співробітник Інституту політичних і етнопонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураца НАН України.

68. Шпак Юрій Валерійович — доктор наук з державного управління, професор кафедри економіки підприємства Східноєвропейського університету економіки і менеджменту.

69. Якимчук Аліна Юріївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування.

70. Яутріте Брієде — доктор юридичних наук, професор, Латвійський університет, юридичний факультет (Латвія).

Editor in Chief — Yevhen Oleksandrovych Romanenko, Vice-Rector of Interregional Academy of Personnel Management, Doctor of sciences in Public Administration, Professor, Academician of the Ukrainian Technological Academy, International Personnel Academy and Academy of Sciences of Public Administration, Honored Lawyer of Ukraine.

Deputy Editor — Iryna Vitaliivna Zhukova, PhD in Public Administration, assistant professor.

Editorial board

1. Lyudmila Nikolayevna Akimova — Doctor of Science in Public Administration, Ph.D. in Economics, Associate Professor, Honored Worker of Education of Ukraine, Professor of Finance and Economics of Nature Management Department, National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine.

2. Tetiana Viktorivna Andrushchenko — Doctor of Political Science, Professor, leading researcher of the Institute of Higher Education of National Academy of Educational Sciences of Ukraine.

3. Eduard Andriyovych Afonin — Doctor of sociological science, Professor, Professor of the Department of Political Analysis and Forecasting of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine.

4. Anatolii Mykolaiovych Balashov — Doctor of science in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Public Administration of the Interregional Academy of Personnel Management, President of the Ukrainian Academy of Science of Public Administration.

5. Tetiana Viacheslavivna Bova — Doctor of science in Public Administration, Associate Professor of the Dept. of Public Administration and Local Self-Government of the Kherson National Technical University.

6. Volodymyr Hryhorovych Bodrov — Doctor of economic science, Professor, Head of the Dept. of administration of National Economy and Economic Policy of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine.

7. Volodymyr Hryhorovych Bulba — Doctor of Science in Public Administration, Professor, Dean of the Faculty of Masters Preparation of Public Administration of the Kharkov Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine.

8. Tetiana Oleksandrivna Butyrskya — Doctor of science in Public Administration, Associate Professor of the Dept. of Public Administration and Local Self-government of

the Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas.

9. Oleksii Leonidovych Valevskiy — Doctor of science in Public Administration, Senior Researcher, Senior Research of the National Institute for Strategic Studies.

10. Kostiantyn Oleksandrovych Vashchenko — Doctor of Political Sciences, Head of the National Agency of Ukraine on Civil Service, member-correspondent of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Honored Economist of Ukraine.

11. Andrzej Jan Wendt — Habilitovany doctor of Earth Sciences in the field of geography, professor, Deputy Director from questions of Science and Development of Institute of the Oceanography and Geography of the Gdansk University (Poland).

12. Larysa Anatoliivna Haievskya — Doctor of science in Public Administration, Associate Professor, chief of Management from Educational Work is a Chief of Department of Management of Knowledge of the National Academy of State Administration at President of Ukraine, Professor of Department of Management Education.

13. Sylvia Hvozhdzhyevich — Candidate of Science, Dept. of Administration and the National Security of State Higher Professional School. named Jakub from Paradyzhu in Lublin-Velykopolckomu (Gorzow Wielkopolski, Poland).

14. Badry Nodarovych Hechbayya — Doctor of Economics, Professor Asotsiurovanyy, Batumi State University of Shota Rustaveli. Faculty of Economics and Business. Managing of the Dept. of business management (Georgia).

15. Volodymyr Ihorovych Hurkovskiy — Doctor of science in Public Administration, First Deputy Director of the NGO “Center of studies of problems of public administration”.

16. Dadiy Nadezhda Vasilivna — Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Head of the Department of Management and Marketing of the Kyiv National Linguistic University.

17. Anzor Hemydovych Devadze — Candidate of economic science, Doctor of Economics, professor, Sh. Rustaveli Batumi State University, Dept. of Tourism (Georgia).

18. Svitlana Heorhiivna Denysiuk — Doctor of Political Science, Professor of the Dept. Sociopolitical Sciences of the Vinnitsa National Technical University.

19. Valerii Ivanovych Dovhan — Doctor of science in Public Administration, Associate Professor of the Dept. of Public Administration and Local Self — government of Khmelnytsky University of Management and Law.

20. Dragan Ivan Alexandrovich — Doctor of Science in Public Administration, Senior Researcher, Professor of the Department of Economic Security, Public Administration and Administration of Zhytomyr State Technological University.

21. Nataliia Mykhailivna Drahomiretska — Doctor of science in Public Administration, Professor of the Dept. of Philosophy and Social and Political Sciences of the Odessa Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine.

22. Gargana Zhuleva — Doctor PhD, Executive Director of the Bulgarian government's "Program of access to information" (Bulgaria).

23. Ivanitskaya Olga Mikhailovna — Doctor of Science in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Theory and Practice of Management of the National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute named after M. Sc. Igor Sikorsky".

24. Irvin Studin — PhD, Professor in the School of Public Policy and Governance of the University of Toronto, President of the Institute for XXI Century Questions, and also Editor-in-Chief and Publisher of Global Brief magazine (Canada).

25. Roman Petrovych Kaidashev — Doctor of juridical science, Associate professor, Professor of the Department of public administration of the Interregional Academy of Personnel Management.

26. Evgeny Grigoryevich Kartashov — Doctor of science in Public Administration, Head of the Department of Project Management and General Professional Disciplines, Institute of Management and Psychology of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.

27. Kislov Denis Vasilievich — Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Corresponding Member of the Ukrainian Academy of Sciences, Professor of the Department of Public Administration of the Interregional Academy of Personnel Management.

28. Volodymyr Mykolaiovych Kozakov — Doctor of science in Public Administration, Professor of public policy and social development of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine.

29. Oleksandr Anatoliiovych Kornievskyy — Doctor of Political Science, Associate professor, Chief Scientist of the National Institute for Strategic Studies (NISS).

30. Iryna Petrivna Krynychna — Doctor of science in Public Administration, Associate Professor, Professor Department of Public Administration and Local Self-Government of the Dnepropetrovsk Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine.

31. Oleksii Igorevych Kryukov — Doctor of science in Public Administration, Professor of the Dept. of Political Science and Philosophy of the Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine.

32. Yurii Oleksiyovych Lytvyn — Doctor of science in Public Administration, Professor, Head of the Dept. of Public Administration and Local government of the Academy of Municipal Management.

33. Ivan Petrovych Lopushynskyy — Doctor of science in Public Administration, Professor, Head of the Dept. of public administration and local government of the Kherson National Technical University.

34. Oleksii Yuriyovych Mamichev — Doctor of Political Science, Associate professor, Head of the Department of Theory and history of Russian and international law of the Vladivostok State University of Economics and Service (Russia).

35. Mykola Mykolaiovych Mykolai-chuk — Doctor of science in Public Administration, Professor of the Dept. of economic and financial policy of the Odessa Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine.

36. Edward Vazhayevych Mikeladze — Candidate of Economic Science, Professor, Tbel

Abuseridze Hicharskiy University. Faculty of Economics and Business (Georgia).

37. Michel Maffesoli – Professor of the Paris Descartes University/Paris V (Paris, the French Republic).

38. Oleksandr Volodymyrovych Molodtsov – Doctor of science in Public Administration, Professor of the Dept. of Public Administration and Local Self-government of the Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas.

39. Tymofiy Valentinovich Motorenko – Professor of the Department of Public Administration of the Interregional Academy of Personnel Management, Doctor of Philosophy, Professor, Academician of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.

40. Svitlana Mykhailivna Naumkina – Doctor of Political Science, Professor of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky.

41. Oleksandr Mykhailovych Nepomniashchy – Doctor of science in Public Administration, Professor, Academician of Academy of building of Ukraine, Professor of the Department of Public Administration of the Interregional Academy of Personnel Management, Honored Builder of Ukraine.

42. Larysa Mykolaivna Novak-Kaliaieva – Doctor of science in Public Administration, Associate Professor, Professor of the Dept. of Public Administration of the Lviv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine.

43. Tetiana Vasylivna Novachenko – Doctor of science in Public Administration, Associate Professor of the Dept. of parliamentary and political management of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine.

44. Vitalii Mykolaiovych Oluiko – Doctor of science in Public Administration, Professor, Head of Khmelnytsky regional territorial office of the Antimonopoly Committee of Ukraine.

45. Oksana Ihorivna Parkhomenko-Kutsevil – Doctor of science in Public Administration, Head of the Department of Public Administration of the Interregional Academy of Personnel Management.

46. Konstantin Vladimirovich Pivovarov – Doctor of Science in Public Administration, Professor of the Department of Public

Administration of the Interregional Academy of Human Resources Management.

47. Maria Ivanivna Piren – Doctor of Social Sciences, Professor, Head of the Dept. of the Chernivtsi National University.

48. Ruslan Mykolaiovych Pliushch – Doctor of science in Public Administration, Associate Professor of the Dept. of Public Administration and Local Self-government of the Kherson National Technical University.

49. Oleh Valentynovych Polovtsev – Doctor of science in Public Administration, Professor of the Dept. of Public Administration and Local Self-government of the Kherson National Technical University.

50. Oleksandr Vitaliiiovych Radchenko – Doctor of science in Public Administration, Professor of the University of Jan Dluosha in Czestochowa (Poland).

51. Yevhenii Viktorovych Romat – Doctor of science in Public Administration, Professor, Head of the Dept. of marketing and advertising of the Kyiv National University of Trade and Economics.

52. Olha Mstyslavivna Rudenko – Doctor of science in Public Administration, Associate Professor, Director of the Research Institute of Public Administration and Management of the Chernihiv National Technological University.

53. Anatolii Oleksandrovych Ruchka – Doctor of Social Sciences, Professor, Chief researcher of the Institute of Sociology of National Academy of Science of Ukraine.

54. Serhii Yehorovych Sahanienko – Doctor of science in Public Administration, Professor of the Dept. of public administration and local government of the Odessa Regional Institute of Public Administration under the President of Ukraine of the National of Public Administration under the President of Ukraine.

55. Maiia Volodymyrivna Sitsinska – Doctor of science in Public Administration, Professor of the Dept. of Philosophy and Political Science of the National University of the State Tax Service of Ukraine.

56. Alexander Anatoliiiovych Slinko – Doctor of Political Science, Professor, Head of the Department of political science and political administration of the Voronezh branch of the Russian Academy of National Economy and Public Service under the President of the Russian Federation (Russia).

57. Natalia Ivanivna Sobolieva – Doctor of Social Sciences, senior researcher, lead-

ing researcher of the Institute of Sociology of National Academy of Science of Ukraine.

58. Inna Hennadiivna Surai – Doctor of science in Public Administration, Associate Professor of the Department of Public Administration and Public Service of the National of Public Administration under the President of Ukraine.

59. Olena Volodymyrivna Sushyi – Doctor of science in Public Administration, Associate Professor, head of the laboratory of the Institute of Social and Political Psychology of the National Academy of Political Science of Ukraine.

60. Tadeusz Trocikowski – Doctor of Management Sciences, professor, corresponding member of the Regional Academy of Management, Chairman of the Regional Centre for European Integration (Poland).

61. Larysa Mykhailivna Usachenko – Doctor of science in Public Administration, Professor of the Department of Public Administration of the Interregional Academy of Personnel Management, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine.

62. Alina Anatoliivna Khaletska – Doctor of science in Public Administration, Professor, Head of the Dept. of Management of Organizations and Foreign Activity of the Volyn Institute of Economics and Management.

63. Tetiana Viacheslavivna Filipenko – Doctor of science in Public Administration,

Professor of the Interregional Academy of Personnel Management.

64. Iryna Vitaliivna Zhukova – Ph.D. in Public Administration, Associate Professor, Head of the Department of Professional Education and Management of the Educational Institution of the Interregional Academy of Personnel Management.

65. Olha Volodymyrivna Chervyakova – Doctor of science in Public Administration.

66. Yurii Heorhiiiovych Chernyshev – Doctor of Political Science, Professor, Head of the Department of Altai State University, Director of the Altai School of Political Studies (Russia).

67. Yurii Zhanovych Shaigorodskiy – Doctor of Political Science, Associate professor, Chief Research Scientist of the I. F. Kuras Institute of Political and Ethnic Studies of the NAS of Ukraine.

68. Yurii Valeriiovych Shpak – Doctor of science in Public Administration, Professor of the Dept. of Economics of the enterprise of the East European University of economics and management.

69. Alina Yuriivna Yakymchuk – Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Dept. of public administration, documentation and information activities of the National University of Water Household and Environment.

70. Jautrite Briede – Doctor of Law, Professor, University of Latvia, Faculty.

CONTENT

Amosov O. Y., Gavkalova N. L., Rozumnyuk I. V. Archetypal foundations of the domestic economy transformation.....	17
Afonin E. A., Martynov A. Y. Tradition as a factor of integration and consolidation of Ukrainian society in the conditions of postmodern: archetypic approach	27
Lashkina M. H., Bielska T. V. Concepts of irrational and rational in the informational space of Ukraine: public-management aspect	42
Bobrovskiy O. I. Archetypes of management models and systems thinking as factors in the development of the traditions of democratic state-building	57
Valevskiy O. L. Archetype component in the electoral cycle of Ukraine in 2019	71
Veremchuk O. O., Veremchuk O. M. The influence of the psychotype of the rational and the irrational in lending and forming traditions in the period of postmodern : the media aspect	86
Ievdokymova V. V. The archetypes of social justice principles are exemplified by improving the targeting of social benefits.....	96
Karpa M. I. Archetypic bases of mass political consciousness: public and management aspects.....	107
Kozhemiakina O. M. Tradition and archetype: creative foundation of the postmodern interpretation.....	121
Koroliuk K. A. Conceptual schemas of modern state development (archetypal approach) convergence of tradition and innovation	132
Lozinskaya T. N. Conflict of traditionality and innovation in state creating: an archetypic approach.....	142
Makarenko A. S. Mentality issues in the transformation processes of the postmodernity society	154
Mamontova E. V. Archetypal projections of archaic spiritual practices into the symbolic landscape of post-politics	168
Marchenko L. Y. State treasury service of Ukraine as a subject in a modern – postmodern society (archetypic approach)	183
Marchuk O. O. Transformation of social responsibility of the modern state in context of security of the global world: the archetypal approach.....	193
Omelyanenko V. A. Analysis of archetypic dimension of institutional-evolutionary trajectories of system innovations.....	207
Pieliev I. Y. Interactivity of archetype types as an instrument of politicization of modern digital art	221
Plakhtiy T. O. Political parties as subjects of traditional activities in a postmodern society (archetypal approach).....	236

<i>Ponomarenko L. V.</i>	
Mentality of ukrainian society and its impact on modern processes of institutionalization (Archetypal approach)	252
<i>Samarska L. O., Sas N. M.</i>	
Formation of new identities in the personality of a young person of the postmodern age (on the example of an exchange student).....	264
<i>Semenets-Orlova I. A.</i>	
Transformation leadership and value-oriented public management: modern approaches	277
<i>Sudakov V. I.</i>	
The archetypes of culture and subculture as the determinants of social actions and social management	286
<i>Fedotova T. A.</i>	
Tradition and innovation in public administration training (archetypal approach).....	296
<i>Chernykh G. A.</i>	
Research Traditions in Cognitive Sociology and Sociolinguistics – Language and Meaning in Social Interaction	308

UDC: 316.4

DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-1\(21\)-252-263](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-1(21)-252-263)

Ponomarenko Liudmyla Viktorivna,
Leading specialist of the International Relations Division, Communications Department, the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine; 04050, Kyiv, Str. Puhachova, 12/2, tel.: (044) 481 21 95, plv_maren@ukr.net
ORCID: 0000-0001-9999-6335

Пономаренко Людмила Вікторівна,
провідний фахівець відділу забезпечення міжнародних зв'язків управління комунікативними зв'язками Національної академії державного управління при Президентові України; 04050, м. Київ, вул. Пугачова, 12/2, тел.: (044) 481 21 95, plv_maren@ukr.net
ORCID: 0000-0001-9999-6335

ведущий специалист отдела обеспечения международных связей управления коммуникативными связями Национальной академии государственного управления при Президенте Украины; 04050, г. Киев, ул. Пугачева, 12/2, тел.: (044) 481 21 95, plv_maren@ukr.net

ORCID: 0000-0001-9999-6335

MENTALITY OF UKRAINIAN SOCIETY AND ITS IMPACT ON MODERN PROCESSES OF INSTITUTIONALIZATION (ARCHETYPAL APPROACH)

Abstract. The article deals with the concept of mentality of Ukrainian society, its peculiarities and role in formation of typical life reactions of society, which reflect the ethno-psychological and socio-cultural features of Ukrainian society. The influence of mentality on development and effectiveness of national and foreign policy implementation, management of internal social processes, cultural development, etc. is analysed. The examples show the role of historical experience in mentality formation of Ukrainian society.

Separate archetypes are distinguished – toiler, nomad, teacher, victim and warrior, as those having significant influence on the formation of the Ukrainian men-

tality, and through it have a direct impact on the processes of institutionalization in Ukraine, the processes of state-building and nation-building. It is noted that due to the experience of the previous generations of Ukrainians, the behavioural and defensive reactions of the generations of the current ones have been largely formed, as well as certain fears and complexes in the society have been generated.

Through the archetype of the toiler the state and prospects for development of labour resources in Ukraine are studied. The nomad archetype explores migration processes in Ukrainian society. The role of the intelligentsia in state-building and nation-building processes is analysed through the prism of the teacher archetype. In the context of the victim archetype, the peculiarities of the worldview of Ukrainians as representatives of post-colonial society have been studied. And through the archetype of the warrior the most active, passionate part of society and its role in state-building and nation-building are characterized.

The diversity of Ukrainian society and the factors that influence it are noted. The elements necessary for the formation of a healthy civil society and the harmonious development of the state and the creation of the nation are identified. The relations between the mentality of the society and the leadership qualities of the top public officials chosen by such society are emphasized.

Keywords: mentality, society, archetype, state-building, nation-building.

МЕНТАЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СУЧАСНІ ПРОЦЕСИ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ (АРХЕТИПНИЙ ПІДХІД)

Анотація. Розглянуто поняття ментальності українського суспільства, її особливості та роль у формуванні типових життєвих реакцій суспільства, що відображають етнопсихологічні та соціокультурні особливості українського соціуму. Проаналізовано вплив ментальності на розробку та ефективність впровадження внутрішньої та зовнішньої політики, керування внутрішніми соціальними процесами, культурним розвитком тощо. На прикладах показано роль історичного досвіду у формуванні ментальності українського суспільства.

Виокремлено окремі архетипи — трудівника, кочівника, вчителя, жертви та воїна як такі, що мали суттєвий вплив на формування української ментальності, а через неї мають безпосередній вплив на процеси інституціоналізації в Україні, процеси державотворення та націєтворення. Відзначено, що через досвід попередніх поколінь українців значною мірою сформовано поведінкові та захисні реакції поколінь нинішніх, а також згенеровано певні страхи й комплекси у суспільстві.

Через архетип трудівника розглянуто стан та перспективи розвитку трудових ресурсів в Україні. У межах архетипу кочівника досліджено міграційні процеси в українському суспільстві. Роль інтелігенції в державотворчих та націєтворчих процесах проаналізовано через призму архетипу вчителя. У контексті архетипу жертви вивчено особливості світосприйняття українців як представників постколоніального суспільства. А через архетип воїна

схарактеризовано найактивнішу, пасіонарну частину суспільства та її роль у розбудові держави та творенні нації.

Зазначено строкатість українського суспільства та фактори, які на це впливають. Визначено елементи, необхідні для формування здорового громадянського суспільства та гармонійного розвитку держави, творення нації. Підкреслено зв'язок між ментальністю суспільства та лідерськими якостями перших осіб, яких таке суспільство обирає.

Ключові слова: ментальність, суспільство, архетип, державотворення, націєтворення.

МЕНТАЛЬНОСТЬ УКРАИНСКОГО ОБЩЕСТВА И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА СОВРЕМЕННЫЕ ПРОЦЕССЫ ИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИИ (АРХЕТИПНЫЙ ПОДХОД)

Аннотация. Рассмотрено понятие ментальности украинского общества, ее особенности и роль в формировании типичных жизненных реакций общества, которые отражают этнопсихологические и социокультурные особенности украинского социума. Проанализировано влияние ментальности на разработку и эффективность внедрения внутренней и внешней политики, управления внутренними социальными процессами, культурным развитием и т. д. На примерах показана роль исторического опыта в формировании ментальности украинского общества.

Выделены отдельные архетипы — труженика, кочевника, учителя, жертвы и воина, как имевшие существенное влияние на формирование украинской ментальности, а через нее имеют непосредственное влияние на процессы институционализации в Украине, процессы формирования государства и нации. Отмечено, что через опыт предыдущих поколений украинцев в значительной степени сформированы поведенческие и защитные реакции поколений нынешних, а также сгенерированы определенные страхи и комплексы в обществе.

Через архетип труженика рассмотрены состояние и перспективы развития трудовых ресурсов в Украине. В рамках архетипа кочевника исследованы миграционные процессы в украинском обществе. Роль интеллигенции в процессах формирования государства и нации проанализирована через призму архетипа учителя. В контексте архетипа жертвы изучены особенности мировосприятия украинцев как представителей постколониального общества. А через архетип воина охарактеризована самая активная, пассионарная часть общества и ее роль в развитии государства и создании нации.

Отмечена пестрота украинского общества и факторы, которые на это влияют. Определены элементы, необходимые для формирования здорового гражданского общества и гармоничного развития государства, создания нации. Подчеркнута взаимосвязь между ментальностью общества и лидерскими качествами первых лиц, которых такое общество избирает.

Ключевые слова: ментальность, общество, архетип, формирование государства, формирование нации.

Target setting. The concept of mentality can be characterized as the specifics of the perception and interpretation of the world, proper for particular people, nation, social subject, personified by certain sociocultural phenomena. Mentality is formed through behavioural stereotypes, the specificity of forms and methods of their expression, intellectual and emotional reactions based on historical experience, as well as through archetypes of culture and socio-psychological mood of social subjects. Mentality forms the typical life reactions of society, reflecting the ethnopsychological and sociocultural characteristics of certain societies. It is mentality that unites the material and spiritual in the life of society [1, p. 369].

The mentality of society forms a kind of scenario that combines historical, cultural, traditional, behavioural and emotional, conscious and subconscious elements, according to which the development of such a society takes place. It is on the basis of the mentality of an individual people that its losses and victories, foreign and domestic policies, economic growth and cultural development, state- and nation-building are based.

Understanding of the mentality of Ukrainian society plays an important role for development and implementation of effective policy, management of internal social processes, cultural development etc.

The experience of previous generations of Ukrainians is richly reflected in archetypes that are embedded in Ukrainian traditions and culture. It is this experience that plays a leading role in shaping the mentality of modern Ukrainian society, that has a rath-

er variegated character, and which has both positive and negative features.

If we analyse the mentality of Ukrainian society, then we can predict further prospects for the development of the Ukrainian state in order to avoid mistakes that in the past have already led to the loss of freedom and independence.

Analysis of basic research and publication. National mentality, national identity and national character have repeatedly become the subject of research by scholars who approached the study of Ukrainian society from different points of view. The developments in this area in the works by M. Hrushevskyi, D. Dontsov, S. Krymskyi, V. Lypynskyi are separately distinguished.

At the same time, the issues of the formation of national consciousness and mentality of society remain relevant in the processes of state- and nation-building in Ukraine.

The purpose of the article is to study the mentality of Ukrainian society and its impact on modern institutionalization processes within the framework of the archetypal approach.

The statement of basic materials. Ukrainian society is distinguished by its traditionalism, conservatism. Ukrainians, for the most part, are reluctant to accept changes and reforms, subconsciously fearing them, often justifiably, holding on to long-established social systems and norms. As a result, a certain inertia is inherent in Ukrainian society, expectations of a certain external stimulus, “thunder” in order to “cross oneself”, that is, to take concrete active actions.

At some point a very appropriate description of the Ukrainian society and

its mentality was given by Mykola Holol, noting its peculiar inconsistency, combination of two opposite colours of the spectrum, where they joined the “European cautiousness and Asian carelessness, naivety and cunningness, strong active principle and utter laziness and bliss, desire for development and perfection – and meanwhile, attempts to seem as one that neglects the perfection” [2].

The Ukrainian mentality successfully adapts to the challenges of our time, but it is precisely this flexibility that becomes an obstacle to the effectiveness of managerial processes in the state. Inconsistent domestic policy, and with it political, economic, cultural and even territorial uncertainties increase the level of anxiety and suspicion in society.

The historical experience, on the basis of which the Ukrainian mentality is based, predominately had a rather traumatic character – only in the last century, Ukrainians have survived two world wars, gaining and losing independence, Holodomors, forced collectivization and russification, mass repressions, ethnic cleansing etc. Own history taught Ukrainians to beware not only of strangers, but also of their own. Ukrainians who have betrayed not only their people, but also themselves are still called *mankurts*, people without historical memory [3].

The formation of the Ukrainian mentality was greatly influenced by archetypes traditional for Ukrainian society, which combined the experience and patterns of behaviour of previous generations. Among the archetypes that are especially relevant for the development of the Ukrainian state today,

we can distinguish, in particular, the archetypes of a toiler, nomad, teacher, victim and warrior. It is they who form the colourful image of modern Ukrainian, whose character, although it has certain differences depending on the region, but as a whole combines a number of traditional archetypes.

The mentality of any person has certain scenarios, the expected results – from the state, society and themselves. However, the experience of previous generations of Ukrainians not only forms the behaviour and defensive reaction of current generations, but also generates certain fears and complexes in society. Reflection of such a situation is a whole series of risky trends for the further development of the state and its institutionalization, which over the years become more and more threatening.

Ukrainians are traditionally considered a hardworking nation. In Ukrainian literature, the archetypal image of an industrious Ukrainian peasant, a grain farmer, and a true master has been firmly rooted. And even as a hireling, a Ukrainian is usually portrayed as a skilled craftsman. The modern average Ukrainian is no longer a farmer. However, he is still distinguished by professionalism and hard work.

Unfortunately, our state is currently going through a rather difficult period in the field of labour resources. Ukraine remains one of the poorest European countries, where wage level is one of the lowest in Europe. At the same time, highly skilled workers from Ukraine are highly valued in the countries of the European Union, where they are now actively going to work, the same as numerous unskilled

workers. The lack of European labour resources is replenished by Ukrainian guest workers, while the Ukrainian labour market remains at a loss, as is the Ukrainian economy as a whole.

The Soviet period of Ukrainian history also had a negative impact on the quality of Ukrainian labour resources, when Ukrainians worked for the state and not for their own wealth, therefore the sole “motivation” was only punitive methods of the state, such as dekulakization, forced collectivization, workdays, lack of passportization of peasants etc.

The modern labour market in Ukraine is a logical continuation of reality already laid down by the preliminary centuries. While some of the citizens are ready to work and develop, create their own business and create new jobs, pay taxes to the budget of their state, another part of the society is not interested in this and still hopes to receive a certain guaranteed “iron rice bowl” from the state. And if in the Soviet period the income level practically did not distinguish representatives of various professions among themselves, today the situation has changed dramatically. The gap between the incomes of the rich and the poor is enormous. Weakness of state control over the origin of incomes of individual citizens, permissiveness of the oligarchy, work “in the shadows” and salaries “in envelopes”, manipulations with tax payments generate tension and discontent of society.

An important role in society is played by the subconscious fear that remained in many generations of Ukrainians, which have not yet forgotten how the state was taking away

businesses of their great-grandfathers-entrepreneurs, NEPmen, and how the same state scooped out all provisions from the storerooms of their great-grandfathers-peasants, grain farmers. The unpredictability of public policy puts modern small and medium-sized businesses in a vulnerable position.

In the situation that is taking place, the state does not act as a guarantor of stability, as the protector of the interests for the active part of its population, but rather as an unpredictable punitive machine that holds back not only the development of its own entrepreneurship, but also prevents the foreign investor from entering the Ukrainian market.

Such negative trends indicate the weakness of the controlling and regulatory functions of the state. Fear and uncertainty about tomorrow hinder the development of Ukrainian business and the Ukrainian economy as a whole.

The issue of labour resources is closely related to another threatening trend for Ukraine – external labour migration.

Due to political, social, economic or ideological factors, many generations of Ukrainians decided to leave their own home in search of a better fate in other places, turning to the archetype of a nomad – a person who is free to choose his own path and move forward, leaving his previous life in the past.

Several waves of Ukrainian emigration, especially the second – between the world wars and the third – after the World War II, had an extremely negative impact on Ukrainian society. A part of the most active and productive strata of the population was lost: these were representatives of the intel-

ligentsia, church, pro-Ukrainian political figures and military personnel who at the time supported the idea of Ukrainian independence or as former prisoners of war were not needed to the Soviet command, and ordinary Ukrainians who were doomed to destruction or emigration only because of their nationality.

At the same time, over the course of the decades of emigration for modern independent Ukraine many brilliant scientists, highly qualified specialists and simply able to work people have been lost. Labour migration brings billions of dollars for Ukraine annually [4]. However, this figure is an indicator of a catastrophic economic and social situation in the country, because it indicates millions of its citizens who could not find work with decent wages at home and were forced to go to work in other countries [5]. Some of them will return to Ukraine, but the rest will be lost for the country. Such prospects hit not only on economic development, but also on the demographic potential of Ukraine. After all, the Ukrainian nation is not only rapidly aging, but also stably demonstrates a negative natural population growth [6].

If for previous generations of migrants, the reasons for going abroad were more likely to be politically and ideologically motivated, then for migrants today, financial factors play a leading role. And the loss of a young, able to work population is disastrous for the state, that has already faced personnel shortages and a demographic crisis. The state does not provide basic social needs for social protection, employment, decent payment for labour etc.

However, along with basic needs — physiological, safety and social, in a certain layer of society there is a steady demand for meeting higher needs [7]. From the point of view of mass management, the scenario, where society is content with the satisfaction of only basic needs, is much more promising. Such a society is much easier to rule. A society interested in learning new things, in spiritual development and self-improvement, becomes an uncontrollable force, capable of analysis and self-development. The percentage of such citizens is always relatively small, but they are characterized by great activity, passionarity, sufficient to “ignite” other fellow citizens, to change the political course of the whole country or to protect its independence.

In each developed community, there are certain authorities who, by virtue of their own experience or knowledge, are able to significantly influence not only public opinion, but social processes as a whole. Traditionally, such a role is assigned to representatives of the intelligentsia — scientists, researchers, inventors, writers, artists, doctors etc. We are talking about the very same archetype of a teacher, mentor, who, due to the own experience, is able to share wisdom, to fulfill an advisory function. But today, the consciousness of Ukrainian society is controlled by media characters, self-styled one-day experts, bloggers etc.

In the age of information technology, Ukrainian society is accustomed to consuming informational “fast food”. The information is presented in a profitable, easy for consumption form, that does not require analysis or reflection. Modern Ukrainian society is highly

emotional, which is easily used in a hostile information war. The lack of effective state control over unsystematic, and often openly hostile, information flows directed to Ukrainian society through the mass media has led to a number of systemic defeats of Ukraine in the informational confrontation with the enemy.

The reasons for this situation can be found by looking again back at Ukrainian history, where a glitch in the worldview of society crept in. Representatives of the intelligentsia have long been considered the most thinking segment of the population. This is due primarily to the fact that it is a person of intellectual labour, with a thorough education and life experience — a teacher, a doctor, a priest, who was traditionally considered an authority in Ukrainian society. In the Soviet period, the attitude towards the so-called intelligentsia was rather dismissive. At the same time, representatives of the Ukrainian intelligentsia, especially artists who, through their own creativity, spoke to people in the language that they understood, were considered hostile, blatantly harmful elements, spokesmen of bourgeois nationalism.

Thinking intelligentsia plays an important role not only for the state-building, but also for the creation of a nation. Not for nothing that in the Soviet period, the destruction of the intelligentsia as the bearer of the Ukrainian mentality occurred especially harshly and cynically. Only the executions of the Ukrainian intelligentsia in the Sandarmokh massif inflicted irreparable losses on Ukrainian culture, the consequences of which are felt to this day. In one day, the half-educated

executioners-chekists, possibly not by one bullet for two, as the popular myth about the murder of Mykola Kulish and Les Kurbas tells, but deprived Ukrainian society of a large share of its thinking, active elite [8]. With their hands, the Soviet occupation authority changed the course of Ukrainian history forever.

The archetype of the teacher to some extent echoes the archetype of a leader, hetman, authority, to which the entire nation listens. Unfortunately, figures like Bohdan Khmelnytsky or Ivan Mazepa rarely happen in Ukrainian history. Most modern hetmans cannot keep the hetman's mace.

The Ukrainian mentality, still in a completely monarchical Europe, rejected the principle of continuity of power, focusing on the electoral system, which provided for the change of the former hetman, as soon as he ceased to be an exponent of the interests of society and its defender. The same mentality today does not allow meekly accepting externally imposed patterns of behaviour. As soon as people are disappointed in moral authority or in a leader, then without further delay they are thrown off the pedestal. The search for the Ukrainian hetman is an endless process, like a naive faith in a good master who will quickly restore order in the state. However, draconian measures are necessary to restore order, which immediately provokes fierce resistance from those who yesterday voted for the above-mentioned restoration of order. It is almost impossible to hear the voice of common sense behind the chorus of marginals and mankurts, which are crying out now especially loudly.

Centuries of colonial oppression, territorial and cultural occupation left a significant imprint on the mentality of Ukrainian society, awarding it with a large list of complexes and psychological barriers. Fear of actual destruction and the fear of taking responsibility both for oneself and for the fate of one's own country activated the archetype of the victim in the mentality of Ukrainian society. A person does not recognize oneself as a victim, is not aware of oneself as such, refuses to see the problem as a whole. Moreover, the victim justifies the offender. Ukrainians can also try on the inferiority complex and even attribute a peculiar social Stockholm syndrome etc. It is otherwise impossible to explain why, after years of the actual Russian-Ukrainian war and the deaths of thousands of military personnel and civilians, Ukrainians still see a friend and partner in a neighbouring state. The number of Ukrainians, who are positive-minded towards Russia, is up to 57 %. At the same time 77 % of Ukrainians are positive-minded towards Russians, whom the respondents obviously perceive separately from the aggressor state where they live and which they create [9].

Even after the invasion of Russian troops in Ukraine, the occupation of Ukrainian lands, murders, tortures, information war, lies and betrayal, Ukrainians are not able to call things by their right names, but continue to naively believe in friendship of peoples and fraternal peoples.

No actions of the aggressor are able to open the eyes of the "mentally shell-shocked" victim. One gets an impression that every second ordinary carrier of Ukrainian mentality just urgently

needs to consult with the "elder brother" on every at least slightly important decision, be content with the second roles and silently watch serious international partners solve his problems for him, without being particularly interested if such a decision suits the Ukrainian himself. The gained experience of victories does not add confidence to such Ukrainian, but makes him doubt himself even more, be ashamed of own successes and downplay them. As Volodymyr Sosiura wrote in the introduction to his "Mazepa" poem, "I sing both anger and boundless flour these days of sorrow when lackeys go up and the slaves are silent ..." [10].

But such a kind of insecurities of part of the Ukrainian society is opposed by its second part, not struck by the slave mentality. High stakes in the struggle for their freedom and independence have always inspired Ukrainians, activating the warrior archetype in the public mind. An external threat has always been the best catalyst for identifying victims and warriors, slaves and heroes in society.

The archetypal warrior is quite capable to resist the enemy not only on the physical level, but also on the mental one – to resist his fears, external infusions and artificial patterns of behaviour. In modern Ukrainian society, for a long time there has been a confrontation between two worldview systems, two mentalities, one of which is based on the archetype of the victim, and the second – on the warrior archetype. And if the carriers of the first definitely miss the past and are eager to reunite with their executioner, who is sincerely considered a saviour, then the carriers of the warrior's mentality are

ready to take responsibility for the fate of their own country, make decisions independently and, if necessary, defend themselves in the Donbass heaps or in the field of diplomacy, culture, science, sports. The battlefield for every warrior is Ukraine.

It happened so historically that Ukrainians of different generations were forced to fight with their neighbours and confront their imperial ambitions. This gave rise to a kind of mental attitude, as a result of which, in case of an enemy threat, “grandchildren grabbed their grandfather’s sabre from the wall”. Such reactions are inherent for active, passionate representatives of society, who are the first to respond to the challenges that arise before society in times of trial. At the same time, they are the most vulnerable, because they pose a direct threat to their opponents – internal and external.

Really interesting and encouraging for Ukraine is the fact that now not only military personnel and volunteer battalions directly fall into the category of defender of Ukraine. That is, the warrior archetype was activated in the mentality of all citizens, regardless of gender, age, education or material wealth, who devoted themselves to other types of struggle – volunteering, information resistance, patriotic education etc.

Conclusions. In military combat, Ukrainian society has lost a great part of its military elite. The repressive Soviet machine has substantially shrunk the ranks of the Ukrainian intelligentsia. Emigration led to losses among active and able to work layers of the population. Anti-Ukrainian domestic

politics has led Ukrainian society to begin to lose its national identity.

A huge number of factors influence the worldview of modern Ukrainian, including origin, upbringing, education, region of residence, profession, income level, etc. This is the reason for diversification in political views, level of readiness for changes, vision of desired goals and ways to achieve them.

A successful state is, first and foremost, a harmonious state, which is created not only by representatives of the pro-Ukrainian political elite, but also by conscious citizens, thinking intelligentsia, creative artists, a combat-ready army. In every society there are farmers and warriors. Society cannot consist solely of warriors; someone must grow bread to feed their army. The prosperity of their own strong state and the satisfaction of the material and spiritual needs of its citizens should be the goal that will truly unite different layers of the population into a single civil society.

And tradition, succession of generations, good reputation, experience and education play an important role here. In the processes of state-building and nation-building, in managerial processes, these factors should be taken into account in the first place. It is impossible to turn a boor into a gentleman, as they say. Unfortunately, in order to understand this simple truth, and the voter should be not a representative of the population, that looks only for “bread and circuses”, but a thinking citizen. The nation receives the leaders it deserves. It is not surprising that the population is trying to elect an equal leader, not understanding that for the development of the state and its well-

being, the leader of the state cannot be mediocrity without knowledge and experience. To build a house, first of all, you need an architect, and only then a foreman and builders. It was only in Soviet times that a “lady cook” could rule the state. Little Russian cannot rule the Ukrainian state either, since this is already a direct threat to national security, state interests and independence itself.

The true leader of the state, the same archetypal hetman, must have three “Ps” — probity, professionalism and patriotism. And this rule should be extended not only to the first person, but to all public servants and local self-government officials, to officials of all levels.

Ukrainian society is gradually getting rid of the artificial mental tabs of Soviet production, slowly returning to its own roots and traditions. Bitter medicines give the best result for the recovery of Ukrainian society. Only strong citizens can build a strong state, and they are in Ukraine, and they have already taken their decisive step towards the successful creation of the Ukrainian state and nation. Further academic research should take place in this direction.

REFERENCES

1. Mentalnist [Mentality]. (January 7, 2016). shron1.chtyvo.org.ua Retrieved from http://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyklopedychnyi_slovyk.pdf [in Ukrainian].
2. Hohol N. V. (2000) Stati iz “Arabesok” [Articles from “Arabesques”]. gogol-lit.ru Retrieved from <http://gogol-lit.ru/gogol/kritika-gogolya/vzglyad-na-sostavlenie-malorossii.htm> [in Russian].
3. Mankurt [Mankurt]. (2013) sum.in.ua Retrieved from <http://sum.in.ua/f/mankurt> [in Ukrainian].
4. Za rik zarobitchany perevedut v Ukrainu 12,2 miliarda dolariv — prohnoz NBU [Within a year, guest workers will transfer to Ukraine \$ 12.2 billion — the NBU forecast]. (February 7, 2019) www.epravda.com.ua Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/news/2019/02/7/645072/> [in Ukrainian].
5. Sardalova E. (March 17, 2019) (Ne)realni tsyfry. Khto i yak rakhue ukrain-skykh zarobitchan ? [(Not) real numbers. Who and how counts Ukrainian guest workers?]. www.radiosvoboda.org Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/news-skilky-ukraintsiv-za-kordonom/29821865.html> [in Ukrainian].
6. Demografichni tendentsii v Ukraini potrebiut kompleksnoho pidhrodu na derzhavnomu rivni [Demographic trends in Ukraine require a comprehensive approach at the state level]. (January 29, 2018) www.msp.gov.ua Retrieved from <https://www.msp.gov.ua/news/14711.html> [in Ukrainian].
7. Piramida potreb liudyny za Maslow: 7 osnovnykh rivniv [Maslow’s hierarchy of human needs: 7 basic levels]. (November 13, 2017) busines.in.ua Retrieved from <https://busines.in.ua/piramida-potreb-lyudyny-za-maslou-7-osnovnyh-rivniv/> [in Ukrainian].
8. Vynen... bo Kulish [Guilty...for being Kulish]. (February 21, 2012) www.radiosvoboda.org Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/24491111.html> [in Ukrainian].
9. Stavlennia naseleattia Ukrainy do Rosii ta naseleattia Rosii do Ukrainy, liutyi 2019 roku [Attitude of the population of Ukraine to Russia and the

- population of Russia to Ukraine, February 2019]. (March 12, 2019) kiis.com.ua Retrieved from <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=831&page=1&t=13> [in Ukrainian].
10. Sosiura V. (2019) Mazepa [Mazepa]. ukreclassic.com.ua Retrieved from <https://ukreclassic.com.ua/katalog/s/sosyura-volodimir/544-volodimir-sosyura-mazepa-poeма> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

---

1. Ментальність [Електронний ресурс]: Філософський енциклопедичний словник / за ред. В. І. Шинкарука. К.: Абрис, 2002. С. 369. Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyklopedychnyi_slovyk.pdf
2. Гоголь Н. В. Статті из “Арабесок” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://gogol-lit.ru/gogol/kritika-gogolya/vzglyad-na-sostavlenie-malorossii.htm>
3. Манкурт [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sum.in.ua/f/mankurt>
4. За рік заробітчани переведуть в Україну 12,2 мільярда доларів — прогноз НБУ [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.epravda.com.ua/news/2019/02/7/645072/
5. Сардалова Е. (Не)реальні цифри. Хто і як рахує українських заробітчани? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-skilky-ukrain-tsviv-za-kordonom/29821865.html>
6. Демографічні тенденції в Україні потребують комплексного підходу на державному рівні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/news/14711.html>
7. Піраміда потреб людини за Маслоу: 7 основних рівнів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://business.in.ua/piramida-potreb-lyudyny-za-maslou-7-osnovnyh-rivniv/>
8. Винен... бо Куліш [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/24491111.html>
9. Ставлення населення України до Росії та населення Росії до України, лютий 2019 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=831&page=1&t=13>
10. Сосюра В. Мазепа [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ukreclassic.com.ua/katalog/s/sosyura-volodimir/544-volodimir-sosyura-mazepa-poeма>